

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendes tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatársak és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják. r

A lapfelfigyelő bizottság felfüggelése mellett felelős szerkesztő és kiadó;

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Hozzászólások

„A gazdák és az idejégek kifizetése” című cikkekhez.

Az E. G. 45. számában — az előbbi szenvedélyes hangú hozzászólások után — Deák János kárbecező főfelügyelőtől végre egy tárgyilagos, komoly hangú írás jutott a fülünkhöz. Lám, ha másért nem, ezért érdemes volt a kérdést megpíszkálni, mert így megtudtuk, hogy tulajdonképpen mi és miért történt. Röviden összegezve: A jégbiztosítás rossz üzlet a visszaélések miatt. Visszaélések mindkét oldalon vannak. Megbízhatatlan biztosító intézetek és megbízhatatlan gazdák. És mint mindenütt, itt is a tisztességes elem fizet rá. Isten tudja mióta fizetett rá, míg egyszer megszólalt.

Ezt mint többéves gyakorlati rendelkező jégbiztosító régtől látom és nem egyszer voltam abban az épen nem kellemes helyzetben, hogy le kellett törnöm néhány jogtalan követelést. Közben folyton sustorgott bennem a kérdés, hogy vajjon minden kollégám így csinálja-e? És ha igen, miért bukkan fel mégis évről-évre nagyobb számban a visszaélési akciók serege? Gondolataim végkövetkeztetése oda vezetett, hogy a biztosítás, de különösen a jégbiztosítás egyszerű üzleti harccá fajult, hol a merészebb, hangosabb leírni a másikat s mert üzleti harc, nem csinál belőle mindenki lelkiismereti kérdést. Deák ur indokolása eddig helyes, de a következtetés, amit a biztosító társaságok levontak, már nem. Igen erős eszköznek, s főleg céltalannak tartom a jégek előtt pár héttel azt mondani a gazdáknak, itt az új kötvényfeltétel ird alá, vagy tedd ki magad egy jégmentés minden nyomorúságának.

Hát aláírták és a paragrafus nem oda ütött, ahol a visszaélés fészkelt. Sőt, ezek száma megszorodott. A társaságok csináltak valamit, ami rosszabb az eddiginél. Ez kéri Deák urnak is minden sorából. Mást kell gondolnunk!

Lássuk, mi lenne ez a más? Jóval a háboru előtti, amikor megalakult Budapesten a Gazdák Biztosító Szövetkezete egy nagy s a közönség előtt nem hangzottatott újítást vezetett be. *Megbízhatósági táblázatokat voltak, ahova személyszerint vezették be az egyes biztosító feleket.* Ez a gondolat közel áll mai terveinkhez, de nem mindenben fedi azt, mert egyoldalú ítélkezésen alapul. Másik szintén a háboru előtti intézkedése volt az összes budapesti intézeteknek, hogy szakbiztosítási esetekben az O. M. G. E. nevezte ki a szakbiztosítási elnököt. Szegény elnök ugyancsak nézhette aztán, hogy mint teremtsen egyezséget a két veszekedő fél között. Szerintem ez is félrendszabály.

A kérdés mai megoldásának egész más módját tartanám helyesnek. Szervezzék az E.

G. E. egy állandó jégbiztosítást. A jégbiztosítást állana három olyan gazdából, akit az E. G. E. választ és három olyan kárbecezőből, kiket a biztosító társaságok neveznek meg. Természetesen csak azok a biztosító társaságok, melyek előzetesen elismerik a jégbiztosítási illetékességét. Először a jégbiztosítási $\frac{2}{3}$ -ad szavazattöbbséggel választ. A jégbiztosítási hivatala lenne a vitás esetek eldöntése és a megbízhatósági táblázatok összeállítása. A vitás esetek eldöntését így gondoltam el: A jégbiztosításhoz bejelentett vitás eset után azonnal egy kárbecezőt küld ki a bírósághoz. Kik közül egyéb szokásos érdektelenségi eseteken kívül a gazda nem lehet annak a vármegyének lakója, hol a vitás eset felmerült, a kárbecező meg nem lehet annak a biztosító intézetnek tisztviselője, mely a vitás ügyben érdekelte. E két bírósági tag mindkét fél jelenléte nélkül száll ki a helyszínre és együttesen állapítja meg a kárt. Eltérő szakvélemény esetén — mely előreláthatólag minimális számban adná elő magát — a jégbiztosítási elnök dönt a két érdektelen jégbiztosító szóbeli, vagy írásbeli véleményének összehasonlítása alapján. A jégbiztosítási ítéletét alapját képezné a személyi megbízhatósági táblázat klasszifikációjának is. Vagyis az ítélet nem csupán a vitás esetet döntené el, hanem minden olyan ügyben, ahol egyik, vagy másik fél rosszhiszeműsége nyilvánvalóvá válna egyúttal a megfelelő megbízhatósági osztályba sorozná be az illető kárbecezőt, vagy biztosító ügyelet. Szeretném látni, hogy ilyen szervezet mellett melyik kárbecezőnek, vagy biztosító félnek lenne kedve visszaéléseket elkövetni.

Van aztán ez ügynek egy másik oldala is, honnan fedeztetnének a jégbiztosítási eljárás költségeit. Az egyszerű válasz, ugyanonnan, ahonnan eddig a szakbiztosítási költségei, vagyis az a fél viselné, aki vesztes a vitás ügyben. E téren is könnyítést léptetnék életbe a gazdákra nézve. Nem követelném az összeg előzetes letétbehelyezését, mert aratás idején a pénz a legkevesebb. Pénzthelyettesítőnek elfogadnám egy, vagy több olyan gazda jóállását, akiknek már valamelyik biztosító intézetnél a megfelelő összegre megállapított jégek vannak.

Rövid körvonalakban ezek lennének javaslataim a látszólag fogas kérdés megoldására. Az alapelv kiindulási pontja a személyes felelősség, mely az eddigi egyetemleges szavatosság helyébe lép. Eddig egyetlen konok „díjletagadó kárjelenő” ért egész községek és vidékek gazdái hordozták a súlyosabb helyosztály igazát, ezután felelné mindenki önmagáért és úgy látná hasznát, amint viselkedik.

Dr. Nagy Endre,

gazd. e. titkár, jégbiztosító.

Köszönettel vettem, hogy a biztosító intézetek is megszólaltak. Azt is örömmel hallom, hogy az intézetek félnek a gazdától, mert erő-

szakosak. (Bár százszor erőszakosabbak volnánk érdekeink megvédésében!) Szemet szemért, fogat fogárt, az intézetek is épen eléggé erőszakosak. De ez mégis kissé furcsán hangzik, hogy a gazdák a kárbecelések felvételénél erőszakoskodnak. *Ne tessék megijedni a kárbecező uraknak és akkor minden rendben van!* Olvasva Deák főfelügyelő ur cikkeit még majd az a vélemény alakulhat ki, hogy általában a károk kiterjednek. Igenis jól teszi, aki erőszakoskodik! Kettőn áll a vásár és én nem hiszem, hogy ebben a vásárban az intézetek a gyengébb felet képviselnék. Jég ellen azért biztosítok, hogy ha jégverésem van, bejelentem és a kétoldali szerződés alapján azt nekem meg kell téríteni. A gazda érdekeit aztán ma kézzel-lábbal védi!

A kereskedelmi törvénynek a cikkben említett világosága ám fennállhat, de eddig miért volt másképpen?

Ugye mégis csak furcsa, hogy ha 1000 leura biztosítok és fizetem is ezért a díjat, 700 leut kapok kár esetén az intézettől?

Egyezünk ki! Sem én, sem más illetéktelen haszonhoz jutni nem akarunk, számoljuk el a kötvények díjait is az őszi, mondjuk szept. 1-i piaci áron és a károkat is fizessék aszerint. Mivel ma a romániai gabona ára nem stabil, egészen helyes lenne ezt bevezetni a biztosítások felvételénél. Egy gazda nem börtönzhetik biztosítása feladásával! Ha erre valaki azt mondja, hogy nem becsületes ajánlat, állók elébe!

Az ugye becsületesebb, hogy 1000 Leura biztosítom a búzát; ha 2000 leu lesz az ára akkor is csak 1000 leut kapok, ha pedig 700 leu lesz, úgy csak 700-at? Tehát akárhogy csűröm csavarom a dolgot, az intézet hatalmazik mindig. Persze ez törvény és igazság!

A biztosítás a végén mégis csak üzlet, a jégbiztosítás is, akár közveve, akár közvetlenül az intézetnek hasznot hoz. Így is van rendjén, de ha 10—20 évben 2—3 rossz év is előfordul, azért nem kell a gazdakat ütni; végtelemül sajnálom és szánom az intézeteket, de azért kár rekonstruálni a jégdíjakat burkolatlan felemelni. (Mert ez a mai szokás nem egyéb!) Sok mindenről lehetne még beszélni de majd tavaszra hagyom, a biztosítások felvételének idejére, akkor majd mindenestre résen leszünk és szervezkedni fogunk, már most felhívom erre ügy gazdatársaim, mint az intézetek figyelmét.

No még egyet! A tűz és életbiztosításokról is meg kell emlékezni, mert Deák főfelügyelő ur is megemlíti a tűzbiztosítások mai állását, egészen helyesen elítéli a gazdák eljárását ennél a biztosítási ágánál.

Azt ugye elfelejtették az intézetek, hogy száz és száz becsületes gazda fizette a díjait hosszú évtizedeken át *csengő aranyban?* Most mit kap? *Papírt!* Annyit sem kap egy husz éves életbiztosítás után mint, ami volt egy évi

„Gazdák” Általános biztosító
Részvénytársaság.

Székhelye: Arad. Aligazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviselőségek: Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszében. Elfogad tűz, jég, élet, árt, betöréses opás, ha eset, szavatossági, szállítvány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztató nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala

részletének az értéke! A tűznél sem állunk másképpen.

S ha erre az in'ezetek kielégítő választ adnak, a melyik teljesen megérteti velem, hogy ez igazság és így van rendjén, úgy ám legyen, — belenyugszom, mert ma minden „log” és „törvény” szerint történik, ennek is úgy kell lenni!

Látom, mi gazdák is fenti elvek szerint megyünk sirunk felé...

(Dezmér.)

Dr. Szász Ferenc.

Jelentés a november hó 21-iki motor- eke-bemutatóról.

Az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya november hó 21-én, Kolozsváron motoreke-bemutatót rendezett, amelyen az „International” és „Excelsior” traktorok kerültek bemutatásra. A bemutató résztvevő traktorok teljesítőképességét illetőleg a bíráló bizottság pontos méréseket eszközölt. A bemutató eredményeit a bíráló bizottság a műszaki és gazdasági szempontok szemelőlő tartásával az alábbiakban foglalja össze. A jelentést a gazdaközönség tájékoztatása céljából egész terjedelmében közöljük.

Műszaki jelentés

felvételét az 1926. november hó 21-én a Cluj határban, a Szentgyörgyhegyi dűlőn megtartott motoreke bemutatóval egybekötött motoreke-verseny tárgyában.

1. Általános adatok.

A versenyen résztvettek: A pilseni Skoda-művek R. T. Excelsior típusu motorekéval. Ezen gyárat képviselte Joan. N. Jilescu Cluj kereskedelmi cég. Résztett továbbá az International Harvester Company, „International” Harvester (Mac Cormick-Deering) típusu vonohorgos traktorával, képviselve Emil Blaga Cluj cég által.

Az Excelsior motoreke azon géptípusok közé tartozik, amelyeknél hajtógép és ekerendszer mereven egyesítve vannak. A gép főbb méretei a következők: Hossza: 6200 mm. Szélessége: 2450 mm. Magassága: 2900 mm. Nyomtáv: 1560 mm. Barázdaszélesség: 1200 mm. Dolgozik maximálisan 350 mm. barázdamélységig. Összsúly: 5000 kgr. A hajtógép egy Laurin és Klement gyártmányu négyhengeres, négyütemű 40 HP motor, mely benzinnel benzollal és petroliummal, mint tüzelőanyaggal működik.

Az „International” motoreke (traktor) azon géptípusok közé tartozik, amelyeknél hajtógép és eketest vonohorog segítségével mozgathatóan kapcsolva vannak.

A gép adatai a következők: A traktormotor egy négyhengeres négyütemű motor, melynek teljesítménye a vonohorogon 10 és a transzmissió tengelyen 20 HP. Hajtóanyaga benzin, benzol és petrolium. Petroliummal való üzemenél, indító benzint használ.

Géphossza: 3100 mm. Szélessége: 1520 mm. Magassága: 1450 mm. Nyomtáv elől: 1160 mm., hátul 1320 mm. Súly (munkagép nélkül): 1678 kgr.

A versenyen használt eke egy International-rendszerű tárcsás csoroszlyával ellátott hárombarázdás eke volt.

2. Munkaeredmények.

a) „Excelsior” eke.

Fölszántott terület: quad-rátméterekben — — 3 ó. alatt	7138
Fölszántott terület: quad-rátméterekben — — 1 „ „	2376
Fölszántott terület: kat. holdakban — — 3 „ „	1:23
Fölszántott terület: kat. holdakban — — 1 „ „	0:41

Mozgatott föld: (21 cm. átlagos mélység mellett.)	3 ó. alatt	1496:88 m ³
Mozgatott föld: (21 cm. átlagos mélység mellett.)	1 „ „	498:96 m ³
Tüzelőanyagfogyasztás: (petroleum) — — 3 „ „		45 liter
Tüzelőanyagfogyasztás: (petroleum) — — 1 „ „		15 „
átlag lóerőóránként		0:372 „
holdanként		36 „
100 m ³ mozgatott földre		30 „
Olajfogyasztás: (óránként)		0:4 kgr.
Szántás költsége: * (5 Lei ltr. petroleum és 30 L. kgr. olajár mellett.)		212:19 Lei
Mozgatott 100 m ³ -re		16:50 „

b) International traktor.

Fölszántott terület: quad-rátméterekben — — 3 ó. alatt	8762	
Fölszántott terület: quad-rátméterekben — — 1 „ „	2920:6	
Fölszántott terület: kat. holdakban — — 3 „ „	1:52	
Fölszántott terület: kat. holdakban — — 1 „ „	0:506	
Mozgatott föld: (15 cm. átlagos mélység mellett.)	3 „ „	1314:3 m ³
Mozgatott föld (15 cm. átlagos mélység mellett.)	1 „ „	438:1 m ³
Tüzelőanyagfogyasztás: (petroleum) — — 3 „ „		24 liter
Tüzelőanyagfogyasztás: (petroleum) — — 1 „ „		8 „
per átlagos lóerő óra		0:533 „
holdanként		15:8 „
100 m ³ mozgatott földnél		1:82 „
Olajfogyasztás: (óránként)		0:3 kgr.
Szántási költség: * (5 Lei ltr. petroleum és 30 L. kgr. olajár mellett.)		96:8 Lei
100 m ³ mozgatott föld után		11:3 „

3. Észrevételek.

Az „Excelsior” motoreke erősen kötött, erősen elhanyagolt burjános tarlón dolgozott. Tekintettel azon körülményre, hogy a motoreke vágótárcsával ellátva nem volt, az ekevas elé kerülő felszíni növényzet erősen fékező hatással volt a gépre, ami a 2.) alatt kimutatott munkateljesítményben is kifejezésre jut. A vágótárcsa hiányából következik az is, hogy a barázdá határvonala nem volt élesen kivágva; az ekefej kénytelen volt kiemelési munka helyett szakítási munkát végezni. Mind ebből magyarázható, hogy a gép fajlagos munkakifejtése nem állott arányban a gép méreteivel.

Azon véleményen vagyunk, hogy elővágótárcsa alkalmazása, továbbá olyan szerkezeti módosítás, mely megengedi az ekesor munkaközbeni fokozatos kiemelését, nagyban hozzájárulhat a gép munkateljesítmény növeléséhez.

Dombos vidéken nem tulságos laza talajban, a gép jó munkát kifejtteni képes. Nagyon jól van stabilizálva.

Az „International” traktor is meglehetősen kötött talajban dolgozott. Feltűnt, hogy három barázdával a 15 cm. átlagos barázdamélységen túl nem tudott mélyebben hatolni: ugyanakkor ugyanazon helyen két barázdával elegendő mélységre jutott. Ezen körülmény a talajellentállása és az ekesúly közötti viszonyból magyarázható. Munkája igen szép és egyenletes. Dombos vidéken is beválók, csak hogy itt a szántás mélysége csekélyebb.

Egyébként mindkét gép radiatorjal megfelelő hűtőképességgel bírnak, úgyhogy dacára az yeröltetett munkának, vizuánpótlásra a versenyen tartama alatt nem volt szükséges.

Cluj, 1926. évi november hó 22-én.

Robdaczky Lajos s. k. Ing. R. Frank, s. k.
ny. műhelyfőnök. Okl. gépészmérnök,
Iparfelügyelő.

* A gépész fizetésének és az amortizációs költségek figyelmen kívül hagyásával.

2.	1.	Sorszám	
		neve és székhelye	A gyár és képviselőjének
International Harvester Company Michigan, Chicago.	A. G. vormals Skodawerke Pilsen Werk Laurin und Klement Jungbunzlau		
Amerika	Cseho-Szlovákia	ország	
traktoreke	motoreke	neme	a gép
K. C. 58408		száma	
10:20	40	lóereje	
1678	5000	súlya	a- az m- or- eke
3	4	a barázda száma	
		a fordulat legkisebb körlete a barázdák végén	
1	1	száma	a kezeléshez szükséges emberek
		bére kat. holdanként	
3	3	óra	munkaidő
5	5	kat. hold	kijelölt terület
1:52	1:23		megszántott terület
15	21	szántás mélység	
90	120	szélesség	
		benzin	könnyű
			nehéz
24	45	petroleum	Elhasznált üzem anyag
0:9	1:2	olaj	
		viz	
15:8	36:6	hajtó anyag	1 kat. holdon elhasznált
0:592	0:97	olaj	
		viz	
79:0	183	üzem anyag	
17:8	29:19	olaj	
96:8	212:19	összesen	
		Lei	1 kat. hold szántás üzemköltsége
			A motoreke ára és fizetési feltételei

Cluj - Kolozsvár, 1926. nov. hó 22.

Robdaczky Lajos, sk. ny. műhelyfőnök. Ing. R. Frank, sk. Okl. gépészmérnök.

Traktor bemutató.

November hó 21-én a kolozsvári Szentgyörgy-hegy alatt az Erd. Gazd. Egylet traktor-bemutatót rendezett, amelyen az „International” traktor vett részt a Blaga-cég úján és a Skoda-művek „Excelsior” traktora szerepelt — nálunk először — Ioan N. Jilescu kolozsvári képviselője által.

A feladat volt egy középkötött sík területnek a szántása, amelyre nézve azonban meg kell állapítanunk, hogy annyira elhanyagolt állapotban volt, a perje teljesen ellepte, hogy nyugodtan beillett a legnehezebb agyaltalajnak is.

A gépek műszaki ismertetése nem feladatunk, illetve azt gépszakértők fogják külön megtenni, mégis néhány dologra ki kell térnünk, ami a gazdák figyelmét egészen általánosan felkeltette a bemutatón.

Az „International” traktort mindenki ismeri már; a gyakorlatban is nagyon jól bevált, Erdélyben van már sok használatban is és a legnehezebb viszonyok között is megállja a helyét ez a szántó gép.

Az „Excelsior”-nak a külseje határozottan nem olyan teiszetős, kissé monstruózusnak és nehézkesnek néz ki. Ez már alkalmas arra, hogy a gazdák elfogultan bírálják. Sokan félték attól is, hogy könnyen dől. Lemérve a két hajtó kerék közötti nivódiferenciát egy oldalos

helyen, azt 60 cm.-nek találtuk — és még sem dönt fel! Másfelől a cca. 15° os emelkedésen is minden baj nélkül, könnyedén ment fel szántva, pedig ez a hely már nem is való le s fel szántásra.

Nehéz; sulya 50 mázsa, de erős is ennek megfelelőleg. 4 barázdát vitt és 20—24 cm. mélységben dolgozott állandóan. Mint őszi szántás, munkája kifogástalan volt, csupán az tűnik fel, hogy csoroszlyája, illetve elővágó korongjai nincsenek. Épen ezért a munkája szemre nem szép, mert a barázdát piszkosan hagyja, tele göröngyökkel. A csoroszlyának megfelelő szerkezet felszerelése úgy műszakilag, mint gazdasági szempontból kívánatos, hogy a föld függőleges irányú vágása megtörténhessék; ebben a tekintetben a képviselőt meg is kértük, hogy tegye meg a kellő lépéseket a gyárnál.

Az eketést mereven van összekapcsolva a motorral, de a traktor azért egyéb munkákra is felhasználható; van megfelelő szíjtárcsája és különösen ott, a hol malom meghajtásáról van szó, erejénél fogva igen figyelemreméltó versenytársa lesz a többi, már ismert traktoroknak. Ami pedig az árat illeti, (jelenleg cca. 330.000 Leu), igazán mérsékeltnek mondható, tekintve rendkívüli erejét.

A szántó versenyek, illetve bemutatók értéke és az elért eredmények valorizálása igen nehéz dolog, — mindinkább azt kell mondanunk, hogy ma, mikor a verseny a gyárak között egyébként is nagy, rossz traktor alig van, — csak jó!

Épen ezért igen örvendetes, hogy rendelkezésünkre állván a bucurești bemutató adatai, a hoi bizottságunk tagjai közül dr. Szász Ferenc jelen volt, az „Excelsior“-ra nézve ezeket is felhasználhatjuk. A hivatalos bírálat a bemutatón a megszántott területet csak felületesen és nem köbtartalom szerint értékelte, a mozgósított földet a bucurești versenyen nem vették figyelembe. Megjegyezték azonban a szántás mélységét. 5 óra 15 perc alatt az „Excelsior“ megszántott 2.4400 ha. területet 24—28 cm. mélyen és fogyasztott 85 l. petrolumot, tehát hektáronként 3480 kg. petrolumot; hozzá számítva ehez az elhasznált olajat is egy hektár megszántása 24—28 cm. mélyen 225 Leuba került. Ugyanakkor a „Fordson“ traktor 14—16 cm. mélyen dolgozott és 1 ha. megszántása 39215 Leuba került. Sajnos az „International“ ezen a versenyen nem vett részt és így erről adatok nem állnak rendelkezésünkre. Csupán mint érdekességet említhetjük meg, hogy ezen a versenyen a „Lanz“ traktor 25—28 cm. mélyen dolgozott és 1 ha. megszántása 14350 Leuba került (Ára cca 70000 Leu!) Ez volt a legjobb gazdaságossági eredménye a versenynek.

Ha most már figyelembe vesszük az „Excelsior“-nak Kolozsváron elért eredményeit, illetve összeállítjuk a bemutatón nyert adatokat a következő képet kapjuk:

„International“. Megszántott 3 óra alatt átlag 15 cm. mélyen 8762 m²-t, elfogyasztott 24 liter petrolumot és 1 dcl. könnyű benzint 100 Leu értékben, tehát 1 m³ föld mozgósítása belekerült cca 76 baniba.

„Excelsior“. Megszántott 3 óra alatt átlag 21 cm. mélyen 7128 m²-t, elfogyasztott 45 l. petrolumot és 1 dcl. könnyű benzint 185 L. értékben, tehát 1 m³ föld mozgósítása belekerült cca. 12 baniba.*

Mint látjuk az „Excelsior“ pénzügyi eredménye az „International“-hoz viszonyítva kedvező. (Olajat egy gépnek sem kalkuláltunk, de ez amúgy is keveset tesz ki s az eredményen nem változtat.) Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az „Excelsior“ területe, bár sorsolás újan jelöltetett ki, sokkal nehezebb talajú volt, mint az „International“-é, másrésztől annak a 6—9 cm. mélységtöbbletnek az elérése annál is inkább igénybe vette a gépet, mert teljesen szűz altalaj került fel.

* A gépész díjának és az amortizációs költségek figyelmen kívül hagyásával.

A munka minősége mindkét gépnél jó volt, az „International“ traktoré nem ütötte meg az őszi mély szántás mértékét, két vassal azonban az „International“ is jól elérhette volna a 20—25 cm. mélységet.

Egészben véve megállapíthatjuk, hogy az „Excelsior“-t még szeretnők látni hogy a munkájáról egészen íszta képet nyerjünk, amikor reméljük, hogy vezetője is olyan lesz, aki nem tölt el 20—25 percet a szántási időből azzal, hogy gyertyákat cserélget, mint az most történt.

Végül-összehasonlításképpen közöljük azt, hogy 1 m³ föld mozgósítása az „Excelsior“ Bukarestben lefolyt bemutatóján cca 8 baniba került, igen könnyű, sík talajon.

Dr. Szász Ferenc. sk. Muzsnay Ferenc. sk.
Lázár Zoltán, sk.

Külön megjegyzés:

Az „International“ eketesei kiváló fordítási képességük csavaros kormányuk folytán, ezzel szemben az „Excelsior“ főképp a felszántott föld porhanyítására van a meredeken álló kormányai folytán berendezve, ez a két körülmény is hozzájárulhat az „Excelsior“ munkájának drágább voltához azonkívül, hogy a mélység fokozásával a szántási ellenállás nem egyenes, hanem fokozódó arányban növekszik.

Gróf Teleki Arvéd, sk.

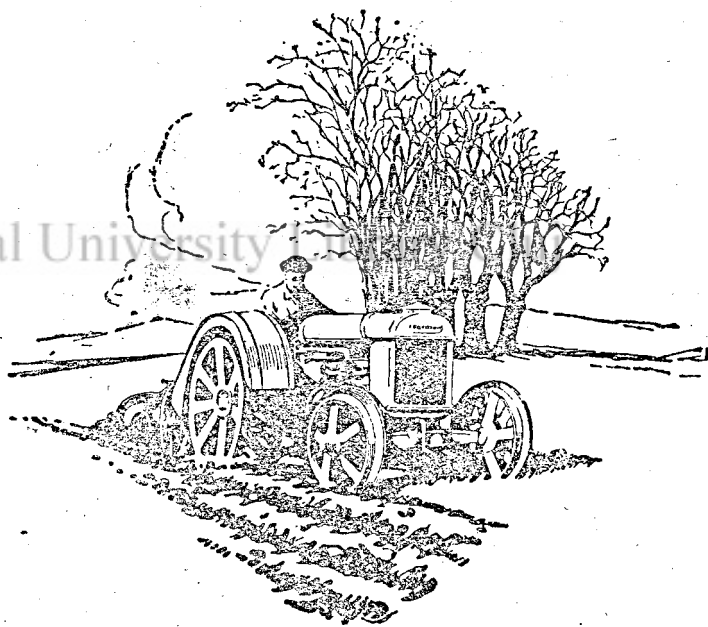
A forgórendszer kérdése.*

A természet nyugvásra tér, vele együtt a gazda külső tevékenysége is megapad, így most inkább van alkalma és ideje foglalkozni a helyes forgó-rendszer kérdésével.

A különböző növények alatt a talaj különböző módon változik el fizikailag, így a kapások alatt lazul, a gabona és vöröshere alatt tömörödik, ez a körülmény és a fentebb érintett ellenséges támadások is hozzájárulnak ahhoz, hogy a gazdát kényszerítsék arra, hogy a növények egymásra következésének a sorrendjét meggondolja és minden vidék éghajlati, növényi és állati kártevői szempontjából és a közeli piac igényei szerint helyesen állapítsa meg. Ezt nevezzük forgó-, vagy fordárendszernek. Itt még az a szempont is döntő lehet, hogy milyen fajú és mennyiségű haszonállatokat kívánunk tartani és nevelni.

Ha ezekkel a kérdésekkel tisztában vagyunk, akkor eljött az ideje a fordárendszer megválasztásának. Még egy igen fontos körülmény szivlelendő meg ekkor, az, hogy mennyi forgótőke áll rendelkezésünkre. Mert ha a föld kiterjedéséhez viszonyítva akármennyi pénzzel rendelkezünk, akkor nincs szükség semmiféle fordára, hanem lehet a legteljesebb szabad gazdálkodást üzni, mert vásárolt istálló és mű-

* Mutatvány gróf Teleki Arvéd „Növényeink Hasznáról“ közelebb megjelenendő művéből.

Többet ér, mint amibe kerül

Gazdák, meg vagytok róla győződve, hogy földetekből mindazt kihozzátok, amit az adni tud? Ne lenne nagyobb a jövedelmetek, ha egy Fordson traktort, ezt a leghasznosabb modern mezőgazdasági gépet használnátok? A Fordson minden segítő eszköz között a leghasznosabb, mely a legolcsóbb tüzelőanyagot (petroleumot) fogyasztja; nemcsak hogy játszva végzi el a föld megművelését, hanem számtalan alkalmaztatási lehetőségénél fogva a legsokoldalubb segítője a szorgalmas gazdának. Ara versenyen kívül áll és sokkal kisebb a tényleges értékénél. Legalább is ez a meggyőződése azoknak a gazdáknak, akik a Fordsonnal dolgoznak.

Fordson

A Ford Motor Company gyártmánya

Látogassa még ma meg az országban lévő számos képviselőink egyikét

trágya, alom és abraktermény segélyével úgy gazdálkodhatunk, hogy a fentírt, természet által előírt szabályok betartása mellett, teljesen a mindenkori konjunkturához alkalmazkodunk, amennyiben csak olyant termelünk, amiből legtöbb fiztá bevételt lehet elérni. Viszont, ha semmi forgótőkénk sincs, akkor meg nem lehet rendszeres forgóra gondolni, mert az legalább némi jobbféle vetőmagvak bevásárlását teszi szükségessé és ezt sem lehetvén megtenni, nem marad egyéb hátra, mint a helybeli legelmaradottabb gazdálkodási módba beleilleszkedni és lassanként egy kevés lucernamagra, lóheremagra, jobb gabona vetőmagra szeri tenni és ha már takarmány terem, némi haszonmarhát beállítani.

Miután remélhetőleg nem épen ilyen sanyaru a legtöbb gazda helyzete, előáll a jobb gazdálkodás a **többtermelés** gondolata, mert emelkedet kiadásaink és megkevesbedett földünk mellett, vagy többet kell holdankénti átlagul bevenünk, vagy el kell pnsztulnunk. A középesetek zömében tehát szükséges rendszeres **forgó-, vagy fordarendszert** létesítenünk:

Szükség van erre, mert

1. ez az előre megállapított rendszeres, kapkodás nélküli munka, tervszerű, előre beosztott tevékenységet tesz lehetővé; ez már a gazda, a gazdaság feje, vezetője helyzetének megkönnyítése, biztos alapa helyezésére céljából is kívánatos.

2. Csak ha előre tudjuk, hogy mely földre mit vetünk, azon mit és mennyit termelhetünk minimálisan, csak akkor lehetséges a növényi termények állatokkal való jobb hasznosítása céljából helyesen megállapítani, hogy minő állatnemből, annak mely tájfajtájából, milyen tenyésztési vagy termelési iránnyal, milyen korú, súlyú és hány darab állatot tartunk, vagy állítsunk be.

Ez mind igen nevezetes és nehéz kérdés, nagyon kevesen oldják meg egész kifogástalanul és ha hiba van, az onnan ered leg-többnyire, hogy „filius ante patrem” elv alapján cselekszenek sokan és azon kezdik, hogy elhatározzák például, hogy Svájc-ból importálnak 9 mázsás Simmentháli tehenekből álló tenyészgulyát, mert a legutolsó tenyészállatvásáron ép egy ilyen tenyészítő kiváló példányai ragadták meg a kezdő gazda figyelmét. Aztán, mikor már megerkezik a drága kis import, kezdenek leülni és számítani, hogy mit is fogunk ezeknek egész éven át enni adni. Akkor süll ki, hogy nincs elegendő természetes legelő s az is, ami van deles, sülvényes oldalon már augusztus elején beszünteti a termést, de akkor még a novemberi istállóra fogásig 3 1/2 hónap van. Most elkelve egy jó kis úde lapályföldre vetett, füves legeő, hogy ne keljen az összes csalamádét és lucernát már nyáron elfogyasztani, hanem a családé jó részét szállóbari, veremben, vagy zsombolyi kazalban, a lucernát pedig jó széna alakjában kazlakban el lehessen tenni. Így azonban már október elején el vannak ezek fogyva és már a búkköny és réi szénához is hozzá kell venni, hogy az új jövevények ne igen rossz kondícióban menjenek be a télbe. De aztán december, január, február hidege nagy étvágyat csinál és még van március és április, amikor még hiába nő a leves, zöld fű, vagy lucerna, mert bizony azt sem legeltetni, sem kaszálni nem lehet, úgy, hogy a már tényleg beállott takarmány hiányon segíteni lehessen. Most kezdődik aztán a pontos számítás hogy mennyi fej- és élő-ülő marhának naponként hány kiló zabszalma, tengeriszár elegendő és mit kellene emelől vásárolni, hogy az egészségtől mégis elfogadható, termelő takarmány jöjjön ki. Hat én bizony igazán nem mondom meg ezt most, hadd vinlódjék egy kicsit az illető, mert máskülömben jövőre is csak így fogja csinálni. De ha megmondanám, akkor is annyi példába kerülne, ha igazán termelni akarna azzal az utólag összehevenyészett takarmánnyal: erőt, húst, zsírt, tejet,

gyapjút, vagy más állati termékeket, hogy biztosan nem venné meg azt, ami még hiányzik és így is, úgy is odajutottunk, hogy a termelés elmarad, sőt jó, ha szaporulat lesz az importállatok után, jó ha ezek valahogy fejlődnek és ha az egész gulya hátra nem megy, vagy el nem pusztul.

Ilyent én már saját szememmel többet is láttam és csak annak tulajdonítom, hogy nem volt számítás, előre látás, **hiányos volt a fordarendszer** azokban a gazdaságokban és ha volt is valami látszólagos forgó, de még az sem volt betartva és ami fő, a konzekvencia nem lett levonva: az okszerű gazdálkodás egy jól átgondolt terv és annak szigorú, pontos keresztülvitele alapján. És ezt én nem vonatkoztatom csupán nagybirtokosokra, hiszen már nincsenek is erre felé, hanem minden, bármilyen kisbirtokosra is, mert a helyes beosztás ép oly hasznos annak, aki csak egy kis kerteskét művel a város szélén, mint a 100,000 holdas latifundium tulajdonosnak.

EGYLETI ÉLET.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1923. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Elekes Farkas Szilágybagos.

1924. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Bíró Sándor Borossébes, Elekes Farkas Szilágybagos.

1925. évre 50 L. tagdíjat fizetett: Váradi Árpád Kecsed, Hadnagy Gyula Kovászna, Bíró Sándor Borossébes, Elekes Farkas Szilágybagos, gr. Haller Jenő Küküllővár [100 L.]

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Béldi Tivadar Bodola, Váradi Árpád Kecsed, Hadnagy Gyula Kovászna, gr. Haller Jenő Küküllővár.

1926. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Váradi Árpád Kecsed, Hadnagy Gyula Kovászna, Bíró Sándor Borossébes, Elekes Farkas Szilágybagos.

1926. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Béldi Tivadar Bodola, gr. Haller Jenő Küküllővár.

1926. évre 100 L. tagdíj pótlást fizetett: Kovács Ferenc Aranyosgyeres, Cseh Zoltán Héjasfalva, Mády András Torda, gr. Mikos Mihály Magyarcsesztve, Osztoics Nándor Zsigmond Mezősomlyó, Zathureczky Kálmán Nagy-ja, Nagy Ferenc Tövis.

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Béldi Tivadar Bodola, Váradi Árpád Kecsed, Hadnagy Gyula Kovászna, br. Huszár László Abafája, gr. Haller Jenő Küküllővár.

Kik vállalkoznak kukorica termelési kísérletek végzésére? Az E. G. E. Növénytermelési Szakosztálya elhatározta, hogy a különböző kukorica-fajtákkal Erdélyben termelési kísérleteket fog végezni. E célból felkéri mind azon tagtársakat, akik erre vállalkozni óhajtának, hogy e körülményt az E. G. E. titkári hivatalához bejelenteni sziveskedjenek. — A tengeri fajtákat a Szakosztály meghozatja és önköltségi áron bocsájja a kísérletek végrehajtására vállalkozó termelők rendelkezésére. — Hozathat a Szakosztály a magnemesítőktől eddig beérkezett értesítések alapján bánkúti keményszemű, bánkúti lófogú tengeri, mely az alsú pignolettóból lett előállítva, továbbá lapusnyaki tengerit. Egyid-jóleg keres megvételre a Szakosztály fajisza puvi, pignoletto, csinqantino székely és egyéb Erdélyben beváló fajtákat termelési kísérletek céljára — Kéri a Szakosztály ezért az eladó készletek bejelentését a származás és termelés módjának szives közlésével.

Ismét kapható

a Krieger-féle REPARATOR

hűlés, csuz, kőszvény elleni szer, minden gyógyszerárban. Ara 65 L. Ahol nem kapható, oda 3 üveget 210 Lei utánvétellel küld a főraktár:

Farmacia FLOHR Cluj.

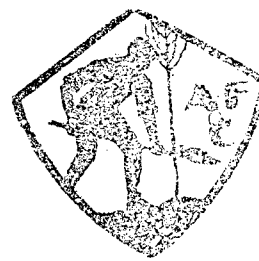
3952

Vegyes közlemények.

A nemzetközi gazdasági kongresszus. Amint a napi lapokból értesülünk, e öre látóhatólag még e hónapban megkezdődik a nemzetközi gazdasági kongresszus második ülészaka. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal ez alkalommal, a kongresszus programjának ki- szélesítését kérve a Népszövegségtől, benyuj- toita az egyes közgazdasági kérdésekben vég- zett tanulmányainak kivonatát és javaslatait. Ezek a javaslatok az ipari és mezőgazdasági munkásmozgalmak problémáinak nemzetközileg való megoldását célozzák a tőke engedékeny- ségével, megértésével és gyakorlatibb felhasználásával. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal beadványai a következőkben foglalható össze: a.) A magán- és társas fogyasztási vállalatok költségeinek megosztásai ügyében lefolytatott anket adatainak összehasonlítása. b.) A gabona- kereskedelem és a tejtermékek elosztását végző nemzetközi kereskedelem és a fogyasztási szervezetek szerepe. c.) A munkásmozgalmak és a kivándorlásra vonatkozó törvényhozás, d.) A munka tudományos megszervezése Európá- ban e.) A mezőgazdasági termékek termelési költsége és a munkaköltség; hogyan szerepel a munkaköltség a termelési költségek összegé- ben? f.) A munkások életnivoja a különböző országokban.

A fogyasztó és termelő között fennálló érdekkülönbség a munka megszervezése által még inkább kiélesítve az érdekek védelmében vívott hatalmas küzdelemben annyira ellenté- nek látszott, hogy egyesek a megoldását már egyik osztály uralomra jutásával a másik osz- tály leigázásától várták. A Nemzetközi Munka- ügyi Hivatal főleg amerikai, sib. közgazdánk- na a megoldás módját illetőleg újabban ki- alakult felfogásában osztozva a kérdésnek for- radalom nélküli elimézését üzte ki célul, midőn ez indítványát megtette.

Helyreigazítás. Utalással gróf Teleki Arvéd „Növények hasznáról” szóló könyvéről lapunk 46. számában, az Irodalmi Szemle rovatban megjelent köz- leményünkre, közöljük, hogy a könyv bolti árának meg- j- lölését illetőleg sajtóhiba csuszott be, amennyiben az nem 280 lei, hanem 480 lei lesz.

Gyümölcsfákat,

gyümölcsfaanyagokat, dísz- fákat, díszcserjéket, fenyő- ket, rózsákat, eperpalán- tákat, spárgagyökereket, szőlőtőlványokat, alanyvesz- szőket, sib. szállítanak a legjobb minőségben

Ambrosi, Fischer és Társai
Falskoldák és szőlőtőlványtelepek R.-T. Alud-Nagyenyed.
Árjegyzék hívátra ingyen. 3970

MEZŐGAZDAKNAK!

Hernyóenyv „HÖCHST”. Száraz vetőmagcsávázó „TILLANTIN”, Vetőmagcsávázó „USPULUN”, Nedves vetőmagcsávázó „TILLAN- TIN” — „ZELIO” patkányirtó mérég, „ZELIO” egérirtó mérég- szemcsék. NITROGÉNTRÁGYAK mint kén-savas ammóniák, „LEUNA” salétrom és Harnstoff. Továbbá a világhírű Bayer-féle „CERTAN” poloskairtó szer.

Kapható minden mezőgazdasági üzletben, drogeriában sib. — Ha nem volna raktáron, úgy forduljon alábbi címhez:

ROMANIL Rt.

Timișoara, Bánáti-ház 3949

Képviselők: W. Weinrich et Ing. Zapfe Cluj, Calea Regele Ferdinand 99.